

Vantaan kaupungin vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen toteutusvaihtoehtojen lisäselvitys ja päättäminen väliaikaisesta ratkaisusta

ML-L, PK

Kuljetuspalvelut ovat osa sosiaalihuoltoa, ja niitä säädellään vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain perusteella. Tarkoituksena on toteuttaa kuljetuspalvelut niille henkilöille, jotka eivät pysty käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttomia vaikeuksia joko pitkäkestoisen sairauden tai vamman takia tai vähävaraisille iäkkäille henkilöille, joilla on vaikeuksia julkisen joukkoliikenteen käytössä.

Suomen henkilöliikenteessä tapahtuu merkittäviä muutoksia 1.7.2018 pääosin voimaan tulevan liikennepalvelulain myötä. Merkittävimmät muutokset kuntien järjestämien kuljetusten kannalta ovat määrähinnoittelun, asemapaikkasidonaisuuden ja lupien määrä sääntelyn poisto. Käytännössä tämä tulee tarkoittamaan taksiliikenteen vapautumista kilpailulle. Liikennelupa tulee henkilöliikenteeseen edelleen hakea, mutta käytännössä se myönnetään kaikille ehdot täyttävälle hakijoille. Lupa on toimijakohtainen. Kustannusten hallinta ja laadun varmistaminen edellyttävät entistä laajemmin palvelujen kilpailuttamista.

Matkapalvelulla tarkoitetaan kuljetuspalvelumatkojen välittämistä ja mahdollista yhdistelyä keskitetyn matkapalvelukeskuksen kautta. ”Matkapalvelukeskus” pyrkii yhdistelemään samaan suuntaan ja samaan aikaan matkustavat asiakkaat, mikäli mahdollista. Tällä hetkellä esim. Vantaalla, jossa ei ole ”matkakeskusta”, asiakkaan on kyettävä kuljetuspalvelua tilatessaan kertomaan minkälaisen auton ja palvelun hän tarvitsee (mihin hänellä on päätöksen mukaan oikeus).

Yhteiskilpailutuksen valmistelu virkamiestyönä

Pääkaupunkiseudun kuntien sosiaali- ja terveystoimen johdon yhteiskokous päätti huhtikuussa 2017, että voidaan aloittaa mahdollisen yhteisen liikennöinnin hankinnan ja kuljetuspalvelujen matkapalvelutoiminnan selvittäminen ja valmistelu kuntien välisenä yhteistyönä. Asiasta jokainen kunta tekee itsenäisesti päätöksensä poliittisissa elimissään kuntalain ja kunkin kunnan omien ohjeiden mukaisesti. Tässä vaiheessa kyse on ollut virkamiesvalmistelusta, jota tehdään osana sote- ja maakuntauudistuksen valmistelun yhteistyötä. Asiasta on järjestetty 11 kuulemistilaisuutta. Asiaa on käsitelty sekä vanhus- että vammaisneuvostossa.

Vantaan kaupungin valtuusto on antanut toimeksiannon sosiaali- ja terveydenhuollon toimialle, että Vantaan kuljetuspalvelujen kilpailutusvaihtoehdot selvitetään siten, että voidaan vertailla sekä paikallisen mallin että Helsingin ja muiden kuntien kanssa toteutettavan alueellisen yhteiskilpailutuksen vaikutuksia ennen päätöksentekoa. Palvelukriteerit valmistellaan tiiviissä yhteistyössä vammais- ja vanhusneuvostojen ja -järjestöjen kanssa.

Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala pyysi Keravan kaupungin kanssa tarjouksia vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen toteuttamisvaihtoehtojen selvitystyöstä KPMG Oy Ab:lta. Toteuttamisvaihtoehtojen vertailu sisälsi kustannusarviot, kustannustehokkuuden arvioinnin, asiakasvaikutukset ja asiakaslaadun. Selvityksen mukaiset kuljetuspalveluiden järjestämisvaihtoehdot:

- Vantaan kaupungin oma malli (a. välitys- ja kuljetuspalvelut kaupungin omana toimintana, b. välitys- ja kuljetuspalveluiden kilpailuttaminen yhdessä tai erikseen)
- yhteistoimintamalli (välitys- ja kuljetuspalveluiden järjestäminen yhteistoiminnassa Helsingin ja muiden kuntien kanssa).

KPMG Oy Ab päätyy selvityksessään siihen, että asiakaslaatu, kustannuksia ja oikeudellisia reunaehtoja koskevan arvioinnin perusteella – erityisesti huomioiden tulevan sote- ja maakuntauudistuksen aikataulun sekä muutokset järjestämisvastuussa – Vantaan kaupungin oma malli sekä jättäytyminen yhteistyön ulkopuolella vaikuttaa arvioituista vaihtoehdoista epätarkoituksenmukaisimmalta vaihtoehdolta. Uudelleen maakunnan matkapalveluiden välitystoiminnan keskittäminen yhteen paikkaan sekä kuljetuspalveluiden keskitetty

kilpailuttaminen vaikuttaa selvitetystä vaihtoehdoista paremmalta ratkaisulta. Tähän vaikuttaa osaltaan Vantaan kaupungin kuljetuspalvelutoiminnan nykyinen järjestämistapa, joka ei ole edellyttänyt kaupungilta merkittävää resursointia. Liikennepalvelulain myötä nykykäytäntöä on muutettava. Vanhus- ja vammaisneuvostoilta on pyydetty lausunnot konsulttiselvityksestä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta edellytti kokouksessaan 12.3.2018 selvitystyötä jatkettavan siten, että selvityksessä huomioidaan tilanne, jossa sote- ja maakuntauudistus ei toteudu, ja valmistellaan vaihtoehdot, joissa hyödynnetään erilaiset modernit applikaatiovaihtoehdot ja uudenlaiset toimintamuodot. Lisäselvitys on laadittu KPMG Oy Ab:n toimesta.

Lisäselvityksessä todetaan, että Vantaan ja Keravan kaupunkien nykyinen sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain mukaisten henkilökuljetuspalveluiden säänneltyyn markkinaan perustuva järjestämistapa on välttämätöntä uudistaa liikennepalvelulain voimaantulon myötä. Kaupunkien nykyinen toimintamalli on nojannut asiakkaalle tarveharkinnan perusteella myönnettyyn matkakorttiin sekä yhteistyöhön paikallisen välityskeskukseen kanssa. Liikennöintiä ei ole säänneltyä markkinasta eli ajovelvoitteista, taksoista ja asemapaikkoja koskevista vaatimuksista johtuen kilpailutettu.

Sote- ja maakuntauudistuksen mahdollisella peruuntumisella ei olisi merkittäviä vaikutuksia kuljetuspalveluselvityksen johtopäätösten kannalta. Kilpailuttamistarve liittyy nykyisen järjestämistavan soveltumattomuuteen suhteessa liikennepalvelulain voimaantulon mukanaan tuomiin muutoksiin. Sote- ja maakuntauudistuksella ei ole kuljetuspalveluselvityksessä arvioitu olevan erityisiä kustannusvaikutuksia. Uudistuksen vaikutukset selvityksen johtopäätöksiin liittyvät etupäässä palveluintegraatioon ja palveluiden yhteismitallisuuteen Uudenmaan alueella. Selvityksessä arvioidut kustannushyödyt liittyvät etupäässä kuljetusten yhdistelyyn. Laajemmalla yhteistyöllä voi toisaalta olla volyymiin perustuvia kustannusvaikutuksia esimerkiksi laskevien yksikköhintojen myötä, mutta näihin liittyy epävarmuustekijöitä, eikä mahdollista kustannusalentumaa ole huomioitu kuljetuspalveluselvityksessä.

Kuljetuspalveluiden jatkokehitysmahdollisuudet, kuten digitalisaation mahdollisuuksien laajempi hyödyntäminen, vaikuttavat yhteistyömallissa Vantaan ja Keravan kaupungin omaa mallia paremmilta. Kaupungit eivät ole aiemmin joutuneet resursoimaan kuljetuspalveluita merkittävässä määrin, ja jo nykyistä tarkempi palveluiden laadun valvonta ja seuranta edellyttävät lisäresursseja. Kaupunkien valmiudet palvelujen kehittämiseen olisivat nykyresurssein selkeästi paremmat yhteistyössä muiden alueen kuntien kanssa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta 14.5.2018 § 13

Vs. vanhus- ja vammaispalvelujen johtajan esitys:

Päätetään

- merkitä tiedoksi vanhus- ja vammaisneuvostojen lausunnot kuljetuspalvelujen toteuttamista koskevasta konsulttiselvityksestä, joka käsitelty sosiaali- ja terveyslautakunnassa 12.3.2018,
- merkitä tiedoksi hankintaa koskeva, sosiaali- ja terveyslautakunnan 12.3.2018 edellyttämä jatkoselvitys,
- jatkaa hankintaa nykyisen mallin mukaisesti siihen asti, kunnes valitun mukainen uusi toimintamalli käynnistyy.

Käsittely:

Puheenjohtaja esitti muutosesityksen, että päätösesitykseen lisätään kohta d): Kilpailutus tulee käynnistää nopeasti siten, että kuljetuspalvelujen laatu säilyy. Matkojen yhdistämisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen. Lisäksi **puheenjohtaja esitti muutosesityksen** päätösesityksen kohtaan c): turvataan nykyisen mallin mukaiset kuljetuspalvelut siihen saakka, kunnes valitun mukainen uusi toimintamalli käynnistyy. Puheenjohtajan esityksiä kannatettiin yksimielisesti.

Päätös:**Päätettiin**

- a) merkitä tiedoksi vanhus- ja vammaisneuvostojen lausunnot kuljetuspalvelujen toteuttamista koskevasta konsulttiselvityksestä, joka käsitelty sosiaali- ja terveyslautakunnassa 12.3.2018,
- b) merkitä tiedoksi hankintaa koskeva, sosiaali- ja terveyslautakunnan 12.3.2018 edellyttämä jatkoselvitys,
- c) turvata nykyisen mallin mukaiset kuljetuspalvelut siihen saakka, kunnes valitun mukainen uusi toimintamalli käynnistyy, ja
- d) kilpailutus tulee käynnistää nopeasti siten, että kuljetuspalvelujen laatutaso säilyy. Matkojen yhdistämisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen.

Liitteet

- Vantaan vammaisneuvoston lausunto liittyen vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten henkilökuljetuspalvelujen kilpailuttamiseen 15.3.2018
- Vantaan vanhusneuvoston lausunto liittyen vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten henkilökuljetuspalvelujen kilpailuttamiseen 23.3.2018
- KPMG:n jatkoselvitys Keravan ja Vantaan kaupunkien vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten henkilökuljetuspalveluiden toteutusvaihtoehdoista
- KPMG:n selvitys Vantaan kaupungin vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten henkilökuljetuspalveluiden toteutusvaihtoehdoista (käsitelty sosiaali- ja terveyslautakunnassa 12.3.2018)

Täytäntöönpano: -

Muutoksenhakuohje: 5. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

vs. vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja Minna Lahnalampi-Lahtinen, p. 050 312 1815,
palvelupäällikkö Päivi Keskinen, p. 0503145629,

Sähköpostiosoitteet ovat muodossa etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi